

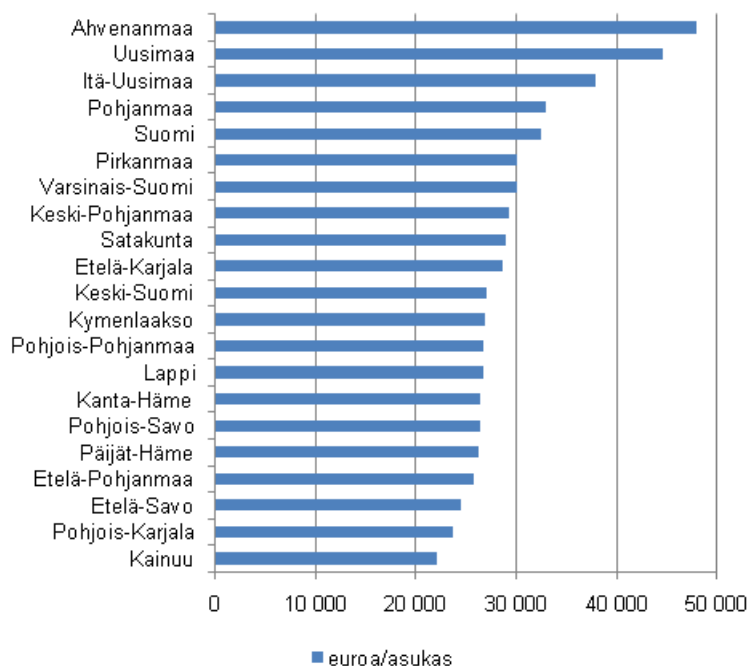
Aluetilinpito 2009,

tuotannon ja työllisyyden aluetilit

Aluetilinpidon tuotanto- ja työllisyystiedot vuodelta 2009 julkaistu

Vuonna 2009 korkein bruttoaluetuote asukasta kohden oli Ahvenanmaalla eli vajaat 48 000 euroa. Matalin bruttoaluetuote asukasta kohden oli Kainuussa eli runsaat 22 000 euroa. Tiedot perustuvat Tilastokeskuksen julkaisemiin uuden toimialaluokituksen TOL2008 mukaisiin aluetilinpidon tuotanto- ja työllisyystietoihin vuodelta 2009.

Bruttoaluetuote asukasta kohden maakunnittain vuonna 2009, euroa

Vuoden 2009 laskelmat on tehty uudella toimialaluokituksella TOL2008 ja laskelma kattaa vain yhden vuoden. Luokitusmuutosten takia aiempien vuosien kanssa täysin vertailukelpoiset tiedot julkaistaan vasta ensi vuonna. On huomattava, että tietokantatauluissa tiedot esitetään kahdessa osassa. Vuosia 1975-2008

koskevat tiedot esitetään vanhalla toimialaluokituksella omassa osassa ja vuotta 2009 koskevat tiedot omassa osassa. Kotitalouksien aluetilit vuodelta 2009 julkaistaan 16.12. 2011.

Vuotta 2009 voidaan kuitenkin vertailla aiempiin vuosiin karkealla tasolla. Sen mukaan vuoden 2009 lama laski tuotannon määrää kaikilla manner-Suomen alueilla. Voimakkainta laman laskeva vaikutus asukasta kohden oli Pohjois-Pohjanmaan, Kainuun, Kanta-Hämeen ja Pirkanmaan sekä Kymenlaakson alueilla. Parhaiten manner-Suomessa pärjäsivät pahimman lamavuoden 2009 yli Pohjanmaan ja Itä-Uudenmaan maakunnat. Ahvenanmaa oli ainoa alue jossa alueen bruttokansantuote ylipäänsä kasvoi v. 2009 mutta alueen suhdanteet ovat aina kulkeneet hieman eri tavalla kuin mantereella.

Liitetaulukossa 1. on esitetty maakunnittainen bruttoaluetuote asukasta kohden v. 2009.

Sisällys

Taulukot

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Bruttoaluetuote maakunnittain vuonna 2009, euroa/asukas.....4

Laatuseloste: Aluetilinpito.....5

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Bruttoaluetuote maakunnittain vuonna 2009, euroa/asukas

Maakunta	Euroa/asukas
Ahvenanmaa	47 900
Uusimaa	44 500
Itä-Uusimaa	37 900
Pohjanmaa	32 900
Suomi	32 500
Pirkanmaa	30 100
Varsinais-Suomi	30 000
Keski-Pohjanmaa	29 200
Satakunta	29 000
Etelä-Karjala	28 600
Keski-Suomi	27 100
Kymenlaakso	26 900
Lappi	26 700
Pohjois-Pohjanmaa	26 700
Kanta-Häme	26 500
Päijät-Häme	26 300
Pohjois-Savo	26 300
Etelä-Pohjanmaa	25 700
Etelä-Savo	24 500
Pohjois-Karjala	23 800
Kainuu	22 100

Laatuseloste: Aluetilinpito

1. Tilastotietojen relevanssi

1.1 Tilaston tarkoitus

Aluetilinpito on kansantalouden tilinpidon alueellinen tarkennus. Aluetilinpito sisältää monipuolista tietoa Suomen aluetalouksien rakenteista ja kehityksestä. Aluetilinpito jakaantuu tilastollisen perusyksikön mukaan ensinnäkin tuotantoa, työllisyyttä ja investointeja kuvaavaan varsinaiseen aluetilinpitoon sekä toisaalta kotitalouksien tuloja ja tulonkäyttöä kuvaaviin kotitalouksien aluetileihin.

Aluetilinpidon tietoja käytetään alueellisten viranomaisten päätöksenteon ja seurannan apuna. Kotimaisessa päätöksenteossa maakuntien liitot toimivat aluekehittämisviranomaisina, jolloin korostuu maakuntatason merkitys (Alueiden kehittämislaki, annettu Helsingissä 12. päivänä heinäkuuta 2002). Euroopan Unionissa suuraluetaso on tärkeä aluepolitiikassa, koska rakennerahastojen tukikelpoisuus määritellään suuralueittain lasketun alueellisen bruttokansantuotteen perusteella.

1.2 Tilaston käsitteet ja luokitukset

Aluetilinpidossa käytetään pääsääntöisesti samoja käsitteitä kuin kansantalouden tilinpidossa. Aluetilinpito poikkeaa kansantalouden tilinpidon järjestelmästä tuotantoa kuvaavassa tilastossa aputoimipaikkojen käsittelyn osalta. Kotitalouksien aluetileillä ovat tuloissa mukana työsuhteoptiot sekä omaisuuden luovutusvoitot ja -tappiot, jotka koko maan tilinpidossa on jätetty kirjaamatta aluetilinpidon kuvauspiiriin kuuluville tileille.

1.2.1 Aluetilinpidon erityispiirteet

Ulkoalue on aluetilinpitoon kuuluva käsite. Ulkoalueelle kuuluva taloudellinen toiminta sisältyy Suomen talousalueeseen ja siten kansantalouden tilinpidon kuvauspiiriin. Ulkoalueen toimintoja ei voida kuitenkaan kohdentaa millekään Suomen maantieteelliselle alueelle. Näitä toimintoja ovat esimerkiksi Suomen suurlähetystöt ulkomailla ja rauhanturvajoukot. Aluetilinpidossa ulkoalueesta on muodostettu varsinaisten maantieteellisten alueiden lisäksi oma erillinen alueensa.

Aputoimipaikka on aluetilinpidossa erityisongelma, koska se kansantalouden tilinpidon laskentamenetelmän mukaan ei varsinaisesti tuota mitään sijaintialueellaan. Aputoimipaikkoja ovat esimerkiksi yrityksen pää-, myynti- yms. konttorit, jotka palvelevat yrityksen varsinaisten tuotantoyksiköiden toimintaa.

Aputoimipaikka voi palvella eri alueilla sijaitsevia yksiköjä. Sen alueellisessa kohdentamisessa noudatetaan kotipaikkaperiaatetta, jolloin aputoiminnot kohdistetaan sille alueelle, jolla ne sijaitsevat.

Aputoimipaikan toimiala määräytyy samalla tavalla kuin kansantalouden tilinpidossa. Tämän mukaan aputoimipaikka kohdistetaan sille toimialalle, jolle sen palvelemien yksiköiden arvonlisäyksen pääosa on luokiteltu.

Koska kansantalouden tilinpidossa aputoimipaikkojen tuotos ei vastaa yrityksen liikevaihtoa eikä muita tuloslaskelman eriä, on aluetilinpidossa osalle aputoimipaikoista estimoitava ylimääräistä liikevaihtoa ja muita eriä, joiden perusteella aputoimipaikoille voidaan kohdentaa aluetilinpidon taloustoimia. Yrityksen vakiotuottavuuteen perustuvilla laskelmilla aputoimipaikoille lisätään tuotosta, välituotekäyttöä sekä arvonlisäystä. Saman suuruiset erät vähennetään yrityksen varsinaisilta toimipaikoilta. Tällöin pysytään kansantalouden tilinpidon asettamassa kokonaiskehikossa.

Eräitä tuloeriä ei ole kansantalouden tilinpidossa kirjattu aluetilinpidon kuvausalueen piiriin. Työnantajan työntekijälle suuntaamat optioetuudet ovat kotitalouksien aluetileillä mukana osana palkansaajakorvauksia, vaikka vastaavaa erää ei ole esitetty aluetilinpidon tuotantopuolella eikä kansantalouden tilinpidossa. Vastaavasti kotitalouksien omaisuustuloihin on laskettu mukaan omaisuuden myynnin luovutusvoitot ja -tappiot. Nämä tuloerät ovat mukana, koska ne vaikuttavat merkittävästi kotitalouksien ensitulon ja käytettävissä olevan tulon alueelliseen jakaumaan. Kotitalouksien aluetilien tiedot on myös saatavilla täysin kansantalouden tilinpidon mukaisina. Nämä tiedot toimitetaan myös Eurostatiin.

1.2.2 Tilaston yksiköt, luokitukset

Aluetilinpidoissa käytetään tilaston perusyksikkönä sekä toimipaikkaa että institutionaalista yksikköä. Tuotannon ja työllisyyden aluetileillä käytetään laskennassa perusyksikkönä toimipaikkaa, jolle löytyy yksikäsitteinen kotipaikka ja toimiala. Kotitalouksien aluetileillä käytetään puolestaan institutionaalista yksikköä eli kotitaloutta. Kotitalous on yksialueinen institutionaalinen yksikkö, joka kohdennetaan ensisijaisen asunnon sijaintikuntaan.

Aluetilinpidojen luokitukset ovat samat kuin kansantalouden tilinpidoissa. Tilastossa ovat käytössä vuosi-, taloustoimi-, toimiala-, ja sektoriluokitukset. Vuosi on kalenterivuosi. Lisäksi aluetilinpidoissa on käytössä alueluokitus, joka vastaa EU:n yhtenäistä alueyksikköjen NUTS -luokitusta. Käytössä on aikasarjan viimeisimmän vuoden mukainen alueluokitus maakunta- ja seutukuntatasolla.

1.2.3 Tuotanto-, työllisyys- ja investointitilit

Aluetilinpidojen laskentakehikko noudattaa kansantalouden tilinpidojen järjestelmää edellä mainituin poikkeuksin. Tilijärjestelmä esitetään tiliristikkoina, joissa taloustoimet jaetaan resursseihin ja käyttöön. Tässä käsitteet esitellään bruttomuodossa, jolloin kiinteän pääoman kulumista ei ole vähennetty. Kiinteän pääoman kulumisen laskelmat edellyttäisivät alueittaisen pääomakannan arvioimista, jollaista ei tällä hetkellä ole olemassa.

Tuotantotilillä tuotos, väliuotekäyttö ja arvonlisäys lasketaan toimialoittein ja sektoreittain. Bruttokansantuote markkinahintaan lasketaan aluetilinpidojen järjestelmässä vain aluetasolla.

Tulonmuodostustili kuvaa kuinka arvonlisäys jakautuu alaeriin kuten palkansaajakorvauksiin, muihin tuotantoveroihin ja -tukipalkkioihin sekä toimintaylijäämään. Tulonmuodostustilin käytön eristä aluetilinpidoissa lasketaan vain palkansaajakorvaukset.

Alueellisia vertailuja tehtäessä on hyvä muuntaa arvonlisäys tai vastaava vertailukelpoiseksi alueiden välillä. Yleensä suhteutetaan tarkasteltava erä alueelle rekisteröityyn väestöön. Aluetilinpidojen väestökäsitteenä käytetään keskiväkilukua, joka perustuu kyseessä olevan vuoden viimeisimmän päivän ja edellisen vuoden viimeisimmän päivän väkilukujen keskiarvoon. Aluetasolla työmatkailu aluerajojen yli voi häiritä alueellisia vertailuja. Aluetilinpidoissa voi arvonlisäyksen suhteuttaa myös alueen työllisyyteen, jolloin kuvataan alueen tuotannon aikaansaamiseen osallistunutta työvoimaa.

Kiinteän pääoman bruttomuodostus on siinä mielessä bruttoerä, ettei pääoman kulumista ole vähennetty. Siitä on kuitenkin vähennetty kiinteän pääoman myynnit. Kiinteän pääoman bruttomuodostus kuvaa tuotantomahdollisuuksien muutosta alueella.

1.2.4 Kotitalouksien aluetilit

Kotitalouksien aluetilit sisältävät ensitulon jakotilin ja tulojen uudelleenjaon tilin EKT 1995:ssä esitetyt jakotaloustoimet. Ensitulon jakotilillä kirjataan tuotantotekijäkorvauksia ja tulojen uudelleenjakotilillä on tulonsiirtojen luonteisia eriä.

Ensitulon jakotilin aloittavat tasapainoerät ovat toimintaylijäämä ja sekatalo. Kotitalouksien toimintaylijäämä vastaa asunnonomistajien saamaa omistusasumisen tuloa. Sekatalo sisältää ne tuloerät, joita ei voida erotella yrittäjä-kotitalouden ja sen omistaman yrityksen välillä. Ensitulo on ensitulon jakotilin päättävä tasapainoerä.

Tulojen uudelleenjaon tili alkaa ensitulolla, joka on siirretty ensitulon jakotilin käyttö puolelta tulojen uudelleenjakotilin avaavaksi resurssiksi. Tulojen uudelleenjaon jälkeen tili päättyy käytettävissä olevaan tuloon.

Käytettävissä olevaa tuloa asukasta kohti voidaan pitää alueen materiaalista elintaso-kuvaavana mittarina. Ainakin se sopii paremmin alueen elintason arvioimiseen kuin arvonlisäys, joka kuvaa alueen tuotantoa. Kansainvälisissä elintasovertailuissa sen sijaan institutionaaliset rakenteet poikkeavat hyvinkin paljon maiden välillä. Eri sektorit eivät tuota samoja palveluja samoihin hintoihin kaikissa maissa. Esimerkiksi terveys- ja koulutuspalvelut eivät ole yhtä edullisesti kansalaisten käytettävissä eri maissa. Onkin hyvä korostaa käytettävissä olevan tulon roolia kansallisena elintasomittarina, kun puolestaan arvonlisäys per asukas voi kuvata paremmin elintasoeroja kansainvälisissä vertailuissa.

1.3 Euroopan kansantalouden tilinpito- ja aluetilinpitojärjestelmä

Aluetilinpito noudattaa Euroopan kansantalouden tilinpitojärjestelmää 1995 (EKT 1995). Kesäkuussa 1996 EU:n neuvosto on komission ehdotuksesta antanut dokumentille EKT 1995 vankan oikeudellisen perustan (asetus Euroopan kansantalouden tilinpito- ja aluetilinpidoon järjestelmästä).

Euroopan unionin tilastotoimisto Eurostat on koonnut tilastollisten alueyksiköiden nimikkeistön (NUTS), jotta EU:n alueellisten tilastojen laadinnassa olisi käytettävissä yksi yhtenäinen jako alueellisiin yksiköihin. NUTS:illa ei ole ollut itsenäistä oikeudellista asemaa ennen 11.7.2003 voimaan astunutta NUTS -asetusta (1059/2003).

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Aluetilinpito kuvaa Suomen talousalueella tapahtuvaa taloudellisen toiminnan alueellista sijoittumista. Suomen talousalue koostuu niistä institutionaalisista yksiköistä, joiden taloudellisen mielenkiinnon keskus on Suomen talousalueella.

Aluetilinpidoissa käytetään lähteinä laajalti Tilastokeskuksen ja eräiden muiden tilastotuottajien aineistoja. Laajassa käytössä ovat erilaiset rekisteripohjaiset aineistot. Tärkeimmät aineistot ovat Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisteri, yritysten rakennetilasto, Valtiokonttorin tilivirastoaineisto, Verohallituksen henkilöveroaineisto, Tilastokeskuksen tulonjakotilasto sekä asuntokantatiedot yhdistettynä vuokratietoihin. Aluetilinpidoon taloustoimien kehikkona on kansantalouden tilinpito.

Alueellistamisen menetelmät jaetaan neljään pääluokkaan. Nämä menetelmät esitetään alla preferenssijärjestyksessä, eli aina olisi käytettävä järjestysluvultaan pienempää menetelmää mikäli mahdollista.

1. Alhaalta ylös -menetelmä
2. Yritysjako
3. Toimialajako
4. Ylhäältä alas -menetelmä

Alhaalta ylös -menetelmä tarkoittaa, että kaikki tai melkein kaikki tieto on saatavilla toimipaikoittain. Yritysjakomenetelmässä joudutaan pääosa tai kaikki tiedoista jakamaan yritystasolta toimipaikoille. Toimialajako tarkoittaa, että kansantalouden tilinpidoon toimialan taloustoimet jaetaan toimialan toimipaikkojen kesken esimerkiksi liikevaihdon tai työllisten lukumäärän perusteella. Ylhäältä alas -menetelmässä toimialan ja taloustoimen tiedot jaetaan alueille indikaattorin avulla. Indikaattorin pitäisi mahdollisimman hyvin korreloida itse kuvattavan ilmiön kanssa.

Tiedot alueellistetaan noudattaen kotipaikkaperiaatetta. Sen mukaan tuotanto, työllisyys ja investointitiedot kohdistetaan tuotantoyksikön kotipaikkaan. Kotipaikka on kunta, jossa kyseessä oleva yksikkö sijaitsee. Samoin kotitalouksien luvut kohdistetaan kotitalouden kotipaikkaan eli siihen kuntaan, jossa kotitalouden jäsenet asuvat. Kotipaikkaperiaatteesta johtuen aluetilinpidoon järjestelmässä esiintyy kaksi erilaista lukua alueellisista palkansaajakorvauksista. Tuotantotilillä palkansaajakorvaukset kohdennetaan maksajan mukaan tuotantoyksikön kotipaikkaan ja ensitulon jakotilillä ne kohdennetaan saajan mukaan kotitalouden kotipaikkaan.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Tiedot pohjautuvat kansantalouden tilinpidoon tietoihin. Samoin alueellistamisessa käytetään usein samoja perustilastoja kuin kansantalouden tilinpidoon laskelmissa. Kaikkea laskennassa tarvittavaa tietoa ei ole saatavissa alueittain ja siksi on välillä turvaututtava indikaattoripohjaisiin laskelmiin. Tietoihin liittyy sitä enemmän epävarmuutta mitä enemmän joudutaan käyttämään muita menetelmiä kuin puhdasta alhaalta ylös -menetelmää.

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Tilasto ilmestyy vuosittain. Uusimman vuoden luvut ovat ennakkollisia.

Tilaston viive on tällä hetkellä tilastovuosi + 24 kuukautta. Nykyinen tuotantoaikataulu täyttää myös Euroopan unionin tilastotietojen toimitusaikataulun. Ensimmäiset tiedot toimitetaan Eurostatiin 24 kuukauden kuluttua tilastovuoden päättymisestä.

5. Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys

Tiedot ovat saatavilla internetissä. Julkistus sisältää laatuselosteen, jossa esitellään tilaston laatimisen menetelmät. Lisäksi tietojen oikeellisuutta on tarkasteltu makrotalaston näkökulmasta. Lukujen tilastollisia ominaisuuksia on vaikea esitellä, koska luvut perustuvat moniin eri lähdeaineistoihin. Perustilastoissa on mukana sekä otos- että kokonaisaineistoja.

Aluetilinpidoon tilaston käsitteet ja luokitukset ovat saatavilla Tilastokeskuksen käsite- ja luokitustietokannoissa. Kansantalouden ja aluetilinpidoon järjestelmä on dokumentoitu myös Euroopan kansantalouden tilinpidoon järjestelmässä 1995 (EKT 1995).

6. Tilastojen vertailukelpoisuus

Tuotannon ja työllisyyden aluetilien yhtenäinen aikasarja kattaa toistaiseksi vuodet 1975-2008. Tiedot ovat aluetilinpidoon joulukuun 2010 julkistuksen mukaiset ja noudattavat toimialaluokitusta TOL2002 sekä kansantalouden tilinpidoon reuna-arvoja. Kotitalouksien aluetilien vertailukelpoinen aikasarja-aineisto kattaa vastaavasti vuodet 1995-2008. Kotitalouksien aluetilien tiedot poikkeavat kansantalouden tilinpidosta kohdassa 1.2 mainitulla tavalla, mutta tiedot ovat tarvittaessa saatavissa myös täsmälleen kansantalouden tilinpidon mukaisina.

Tilastovuotta 2009 koskevat tiedot julkaistaan kansantalouden tilinpidon uudistuksen takia vuonna 2011 erillisinä yhtä vuotta koskevinä tilastoina. Tuotannon ja työllisyyden aluetilit julkaistaan 30.11.2011 uuden TOL2008-toimialaluokituksen mukaisina ja kotitalouksien aluetilit julkaistaan 16.12.2011. Aluetilinpidoon vuoden 2011 julkaisujen reuna-arvot perustuvat kansantalouden tilinpidon 14.7.2011 julkaistuihin tietoihin.

Uudistetut aikasarjat vuodesta 2000 alkaen julkaistaan vuonna 2012.

7. Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Kansantalouden tilinpitäjärjestelmä muodostaa yhtenäisen ja selkeän talouden tarkastelukehikon. Siksi myös aluetilinpidoon luvuilla on nämä ominaisuudet osana kansantalouden tilinpidon järjestelmää.

Lisätietoja

Aku Alanen (09) 1734 3320

Olli Pirinen (09) 1734 3365

Vastaava tilastojohtaja:

Ari Tyrkkö

aluetilinpito@tilastokeskus.fi

www.tilastokeskus.fi

Lähde: Aluetilinpito 2009, tuotannon ja työllisyyden aluetilit, Tilastokeskus